

عنوان : نقش دعا در اخلاق پسندیده و اخلاق رذیله

نام استاد راهنما : خانم اکرم خزاعی

نام گروه : یاسمن

نام نویسندگان:

دبیر گروه: ماه طلا جریده

اعضای گروه:

۱-حلیمه دهقان

۲-زهرا قائدی

حوزه علمیه حضرت رقیه (سلام الله علیها) برازجان

آذرماه ۱۳۹۷

به نام آفریدگار یکتا و پروردگار بی همتا

درود خدا و فرشتگان و مومنان بر بهترین آفریده و آخرین فرستاده حق صاحب خلق عظیم و مصداق آیه (ولکم فی رسول الله اسوه حسنه) حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی - صلی الله علیه و آله و بر خاندان پاک او باد

ارسال رسل و انزال کتاب - پس از نعمت و جود - بزرگترین نعمت و و بهترین موهبت ذات مقدس کردگار است

آفریننده حکیم آدمی را به نیکوترین صورتی آفرید و به واسطه پاک ترین برگزیدگان خویش راه دریافت نیکوترین سیرت را به او نشان داد. و خود عهده دار آموزگاری و پروریدن و برآوردن انسان شد و او را به شرف خلیفه الله مشرف گردانید.

خدای حکیم و علیم - جل ثناؤه - به اقتضای لطف و رحمت واسعه خویش نعمت هدایت را بر بندگان تمام گردانید و به اقتضای حکمت نعمت اختیار را که شرط کمال است به ایشان ارزانی فرمود تا باشد که ایشان راه رشد یا غی هدایت یا ضلالت را برگزینند که (قد تبین الرشد من الغی) از اینرو ضروری ترین تکلیف آدی و شایسته ترین شغل او را پیراستن نفس از پلیدی ها و آراستن آن به اخلاق پسندیده است.

از این سبب است که از دیر هنگام همواره بررسی راه های کسب سعادت و شناخت فضایل و رذایل شغل خاطر انسان ها ی فرهیخته بوده و هیچ گاه از آن فراغی صورت نبسته است.

اعمال و کردار ما میتواند در سرنوشت ما اثر مثبت یا منفی بگذارد گناهایی که انسان انجام می دهد چه بسا موجب می شود که در سرنوشت او بلا و گرفتاری تقدیر شود. با دعا می توان سرنوشت خود را دچار دگرگونی کرد. پس نباید هرگز ناامید شد بلکه در هر شرایطی به دعا پناه برد و به این وسیله تغییرات مثبتی در آینده خود ایجاد کرد

ما در این نوشتار سعی نمودیم تا زوایای مختلف دعا و نقش آن در اخلاق پسندیده و اخلاق رذیله را تبیین و تشریح نموده و راهکارهایی را جهت عملیاتی کردن پیشنهاد نماییم

این مقاله در سه فصل دعا و اهمیت و ضرورت و ارزش آن و اخلاق پسندیده و رذیله و آثار آن و نقش دعا در اخلاق پسندیده و اخلاق رذیله و آثار و نتایج آن و نتیجه نکته پایانی است که تقدیم خوانندگان عزیز می گردد

چکیده :

دعا در لغت به معنای طلب و درخواست و تقاضاست و در اصطلاح اظهار نیاز و خواهش بندگان به درگاه خدای قادر متعال است. ارزش و اهمیت دعا در فرهنگ اسلامی از سفارشات قرآن و معصومین - علیه السلام - معلوم می شود این تاکید بسیار زیاد نشانگر جایگاه ویژه دعا در اسلام است . اخلاق جمع خلق و به معنای نیرو و سرشت باطنی انسان است که با دیده بصیرت غیر ظاهر هر قابل درک است و علم اخلاق است که از مبادی تصویری و تصدیقی علم اخلاق بحث می کند که اهمیت فلسفه اخلاق و تزکیه نفس برکسی پوشیده نیست . اصلاح انسانها و جوامع مختلف و نجات آنها از مشکلات و مفاسد اجتماعی . جنگها و خونریزها و... تنها در پرتو ترویج اخلاق صحیح و دعوت انسانها به آراسته شدن فضائل اخلاقی میسر است. نقش دعا در اخلاق پسندیده که همان بیداری دل و رسیدن به کمال و رستگاری و یاد خدا در تکامی نفس و سلامت و روح و روان فساد در دعا و جهل و غفلت در دعا و دروغ و گناه کردن از دیگر رذایل است که می تواند مانع اجابت دعا و دروغ و گناه کردن از دیگر رذایل است که می تواند مانع اجابت دعا می شود پس دعا نقش زیادی در اخلاق پسندیده و اخلاق رذیله دارد.

کلید واژه : دعا ، اخلاق ، پسندیده ، رذیله

راهکارهای پرهیز از اخلاق رذیله :

برای مبارزه با این حالت ، همانطور که قرآن کریم پیشنهاد کرده ، باید خلقت خود را در نظر آوریم و بدانیم که چه بوده ایم و حالا به کجا رسیده ایم ، از چه به وجود آمده و چگونه رشد کرده ایم . راه دیگر آن است که آثار سوء این صفت را بشناسیم و بدانیم که چگونه سد راه کمال و پیشرفت می شود و شرافت و حقیقت را از انسان می گیرد.

راه دیگر توجه به احوال اسوه ها و شخصیت الهی و دانشمندان و کسانی است که توانسته اند به سوی انسانیت و فضیلت گام بردارند و خود را از این رذیلت اخلاقی حفظ کرده اند.

وقتی ما احوال پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - امیر المومنین و سایر ائمه اطهار - علیهم السلام - را مطالعه می کنیم مبینیم که آنان با همه ی کارهای نیک و فضائی که داشتند در پیشگاه خداوند اظهار خجالت و تقصیر می کردند و از شدت ناراحتی در کوتاهی وظیفه خود می پیچیدند .

نگاه به خشوع و تواضع آنان در عین عظمت و بزرگی مقام و شانی که در پیشگاه الهی داشتند ما را به خود متوجه می کند که نسبت به این کارهای کوچک و اندک خودپسند و معجب نباشیم .

یکی از جنبه های اسوه بودن این رهبران ، همین است

۱. (محمدجواد اعتصامی) ، ص ۱۱۵

نتیجه گیری:

تاسیس مکتب دعا در آیین مقدس اسلام و توصیه اکید آیات بر دعا به درگاه ایزدی ، مجموعاً نشان از رازی دارد که در این مکتب وجود دارد و دلیل بر ضرورت حضور آن در نهاد زندگی بشر است. و این خود از ابتدایی ترین و مهم ترین مساعل در زمینه ارتباط میان خالق و مخلوق است. که در صورت توجه به آن قهراً حرکت و عمل را در پی خواهد داشت. طبیعت انسان که پیوسته در صدد جلب منافع بوده و هست ، به محض توجه به خود به انبوعی از نیازهای پیوسته و دائمی می رسد که رسیدن به آنها تلاش فوق العاده ای را می طلبد و به هر وسیله ای تمسک جسته و از هیچ اقدامی برای سیدن به مقاصد خود خودداری نمیکند . بااین حال هرچه انسان بیشتر کوشش می کند خود را در میان یک سلسله آمال و آرزوها که دامنه آنها از گذشته تا آینده امتداد دارد ببیند در این حالت است که حرکت انسان به یکی از دو راه منتهی خواهد شد. یاس و سرخوردگی و ناامیدی و تهی شدن از خود و تلاش دیوانه وار به این معنا که انسان برای رسیدن به اهداف خود مرز انسانیت را رها کرده و در پی خواسته هایش چنان تلاش می کند که گویی به هیچ امر خوب و بدی توجه ندارد. اینجاست که به رمز و راز توصیه های آیین مقدس اسلامی پی می بریم که چگونه خلاء معنوی و روحی انسان را پر کرده و دستاویزی بس قوی به آنها داده است تا در میان امواج سهمگین گذشته ها و پیدایش نیاز های متراکم خویش را نبازد و به دور از هرگونه ناتوانی و ضعف در مقابل مشکلات بایستد.

آری انسان با دعا نیروی ناتوان بازوان خود را به مبدا نامتناهی عالم پیوند می زند ، از این رو در برابر هر مشکلی ایستاده و با این قدرت روحی تازه توانایی خود را برتر از همه ی نیاز مندی ها می بیند . زیرا نیروی نامتناهی حضرت حق را یاری طلبیده و در رسیدن به اهداف خود مصمم است. ۱.

منابع و ماخذ:

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

*صحیحہ السجادیہ

۱- الهامی نیا ، علی اصغر ، طاهرزاده غلام عباس ، (۱۳۷۹) ، اخلاق عبادی (چاپ دوم)

افق فردا:

۲- اعتصامی ، محمد جواد (۱۳۸۳) ، سرچشمه های اخلاق (چاپ اول) قم : نشر رادنگار

۳- برازش ، علی (۱۳۹۱) . دعا از منظر آیت الله خامنه ای ، (چاپ یازدهم) ، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی

۴- بنی هاشم ، محمد (۱۳۸۹). دعا و اجابت (چاپ اول) تهران: نشر منیر

۵- جاوید ، کبری (۱۳۹۴) مصادیق و مراتب حقوق در اسلام ، (چاپ اول) قم : نشر هاجر

۶- جباران، محمد رضا (۱۳۸۶). علم اخلاق (چاپ پنجم). قم : نشر هاجر

۷- حسین دشتی ، مصطفی (۱۳۷۹). معارف و معاریف (چاپ اول) تهران :موسسه فرهنگی آرایه

۸- حسین طهرانی ، محمد حسین (۱۳۹۲). انوار الملکوت ترجمه محمد محسن حسینی طهرانی چاپ اول تهران :

انتشارات مکتب وحی

۹- حق شناس ، علی (۱۳۸۵). فضیلت ها و رذیلت های اخلاقی (چاپ دو) ، بوشهر: موعود اسلام

- ۱۰- حسینی بوشهری ، هاشم (۱۳۹۴) تبار نامه نور و ظلمت (چاپ اول) قم : انتشارات مسیا
- ۱۱- خدایی ریا، زبیده (۱۳۸۹) . خدایا چگونه شاد باشم (چاپ پنجم) قم: انتشارات نگاران نور
- ۱۲- خسروی حسینی ، غلامرضا (۱۳۸۶). مفردات الفاظ قرآن (چاپ اول). تهران ، مرتضوی
- ۱۳- دهلمی و احمد ، آذربایجانی . مسعود (۱۳۸۵) اخلاق اسلامی (چاپچهل و پنجم) قم: نشر معارف
- ۱۴- تمیمی آمدی ، عبدالواحد (۱۳۸۹) غرور والحکم ، ترجمه لطیف راشدی و سعید راشدی
- ۱۵- ردایلی عاملی ، حسین (۱۳۸۵) کلمات قصار رسوا اکرم (چاپ سوم . قم . نسیم حیات
- ۱۶- سبجانی نیا ، محمد (۱۳۹۰) جوان و آرامش (چاپ ششم) قم . بوستان کتاب
- ۱۷- شیخیانی ، علی باقر: اسحاقی حسین (۱۳۹۴) سریر سخن ره توشه ۲. چاپ اول . قم نشر هاجر
- ۱۸- شجاعی ، محمد صادق (۱۳۸۸). دعا و سلامت روان . چاپ اول . قم مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما
- ۱۹- طباطبایی یزدی ، محمد رضا (۱۳۳۴). دعا هدیه آسمانی . قم انتشارات کریمه اهل بیت
- ۲۰- طبرسی ، حسن (۱۳۸۰) . تفسیر مجمع البیان . ترجمه علی کرمی . تهران. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۲۱- فتاحی ، حمید (۱۳۷۷) . با جوانان در ساحل خوشبختی . چاپ اول ، قم ، الهادی
- ۲۲- فرحزاد ، حبیب الله (۱۳۹۳). دعا و اسرار اجابت . (چاپ اول) قم ، عطش
- ۲۳- فاطمه ، ولی (۱۳۹۱). هزار حدیث نورانی در برنامه زندگی . (چاپ اول) تهران : انتشارات پیام آزادی
- ۲۴- قرشی ، علی اکبر. (۱۳۷۵) قاموس قرآن. چاپ یازدهم . تهران . دارالکتب السلامیه
- ۲۵- کاشفی ، محمد رضا ، روحانی محمد کاظم (۱۳۸۹) پرسش ها و پاسخ ها (چاپ اول) قم . معارف
- ۲۶- کلیمی ، محمد بن یعقوب (۱۳۸۵). اصول کافی . ترجمه محمد باقر خمره ای. چاپ هشتم . تهران انتشارات

- ۲۷- گروه مولفان ، (۱۳۸۴) . جلوه های خدا محوری در زندگی انسان (چاپ هشتم) قم. انتشارات اسوه
- ۲۸- مکارم شیرازی ، ناصر (۱۳۸۶) . تفسیر نمونه (چاپ چهارم) تهران . موسس دارالکتب اسلامی
- ۲۹- مکارم شیرازی ، ناصر (۱۳۸۶) . تفسیر نمونه . چاپ پنجاه و یکم . تهران . دارالکتب اسلامی
- ۳۰- مکارم شیرازی ، ناصر (۱۳۸۶) تفسیر نمونه . چاپ بیست و هفتم . تهران . دارالکتب اسلامی
- ۳۱- مصباح یزدی ، محمد تقی.(۱۳۸۵).آیین پرواز، چاپ دوم. قم ، موسسه امام خمینی
- ۳۲- مصباح یزدی. محمد تقی (۱۳۷۹).پند جاوید (چاپ اول) . قم . موسسه امام خمینی
- ۳۳- مظاهری، حسین (۱۳۹۰) اخلاق در خانه (چاپ هفدهیم) قم بی نا
- ۳۴- مرادی ، جواد خزرچی.زیا (۱۳۹۰) راه تربیت (چاپ پانزدهم) قم . مقالات تربیتی
- ۳۵- مصباح ، مجتبی (۱۳۸۱) فلسفه اخلاق. چاپ دهم قم. انتشارات امام خمینی
- ۳۶- مسعودتی ، عبدالهادی(۱۳۸۹)نسیم حدیث ، (چاپ دوم)قم . نشدر الحدیث
- ۳۷- نراقی ، احمد(۱۳۸۶).معراج السعادت(چاپ سوم) ، قم دارالفیض
- ۳۸- نراقی ، مهدی(۱۳۹۴) جام السعاده. مترجم کریم فیضی ، چاپ پنجم قایم آل علی
- ۳۹- نوری ، اسماعیل(۱۳۸۸) بررسی اثار تربیتی یاد خدا .قم مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما